

het Nederlandse gezag hadden vastgeklampt; dat gold voor vele Christenen onder de Ambonnezen en Menadonezen, uit wier rijen het Knil steeds ruim een kwart van zijn inheemse militairen had gerecruiteerd. Het ideaal van een onafhankelijk Indonesië had evenwel, zo schreven wij eerder, de vage sympathie van de brede massa die deel uitmaakte van de overweldigende meerderheid der Indonesiërs. 'Vage sympathie' – men mag die brede massa van hoofdzakelijk ongeletterde landbouwers niet zien als politieke strijders. Dit waren eenvoudigen die van generatie tot generatie in hun *desa* hadden gewoond en daar hun karig bestaan zo ongestoord mogelijk wilden voortzetten.

Naast die brede massa was er een minderheid van Indonesiërs waarin het onafhankelijkheidsideaal veel bewuster leefde – een minderheid die bereid was, de strijd met Nederland aan te gaan en zelf alle offers te brengen die daaruit zouden voortvloeien, alsook die offers van de brede massa te vergen. *Zij*, die minderheid, heeft doorgezet en *zij* heeft gewonnen.

Men mag overigens ook die politiek-bewuste minderheid niet als een eenheid zien. De Republiek heeft in de jaren van strijd een verwarrende hoeveelheid van politieke groeperingen gekend – Soekarno zei begin '46 tegen een Britse bezoeker dat hij in de oppositie tegen zijn bewind niet minder dan 137 '*small parties or groups*' kon onderscheiden¹, zulks alleen al op Java. Eéns waren die groeperingen het slechts ten aanzien van het te bereiken einddoel: een onafhankelijk Indonesië, maar bij de beantwoording van de vraag hoe dat einddoel kon worden bereikt, vielen zij in twee hoofdrichtingen uiteen. De ene hoofdrichting was van mening dat de onafhankelijkheid alleen door gewapende strijd kon worden bereikt: zij wees dus, zolang Nederland niet bereid was zijn macht aan de Republiek over te dragen, elk compromis af en had de neiging, alle voorstanders van zodanig compromis als verraders te beschouwen en te behandelen; de andere hoofdrichting stond op het standpunt dat de Republiek te zwak was om louter uit eigen kracht de onafhankelijkheid te verwerven, dat zij dus haar beleid moest richten op het behoud en de versterking van de sympathie van die mogendheden, de Verenigde Staten en Groot-Brittannië in de eerste plaats, van welke druk op Nederland te verwachten was, en dat compromissen aanvaardbaar waren, zolang zij een onafhankelijk Indonesië weer een stap naderbij brachten.

¹ 'Verslag van het bezoek aan Djokjakarta van *Major West* op 3 maart 1946', *NIB*, dl. III, p. 512.